

Advies van 22 augustus 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. H.J.P.M. van Berckel-van der Rijken, advocaat
te Breda,

tegen:

[naam],
geboorte- en eventuele sterfdatum onbekend,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde.

1. De procedure

1.1. Het klaagschrift met bijlagen is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 11 juni 2013. Op 6 augustus 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift met bijlagen ingekomen van [naam], provinciale overste van de Nederlandse Provincie van de Orde van Minderbroeders Kapucijnen.

1.2. Op 10 december 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Van Berckel-van der Rijken. Namens de Orde is verschenen [provinciale overste].

1.3. De zaak is nadien aangehouden om klager in de gelegenheid te stellen nadere stukken in te dienen. Op 8 januari 2014 is een brief met bijlagen ontvangen van mr. Van Berckel-van der Rijken. De Orde heeft daarop gereageerd in een brief van [provinciale overste] van 24 januari 2014. Op 25 april 2014 is opnieuw een brief met een bijlage ontvangen van de mr. Van Berckel-van der Rijken. De Orde heeft daarop gereageerd met een brief die is ontvangen op 22 juli 2014.

2. De klacht

2.1. Klager komt uit een gezin met vier kinderen. Klager was de op één-na-jongste van de kinderen. Het gezin leefde sober. Er werd hard gewerkt en het gezin leefde volgens de Katholieke regels. De oudste zus van klager was zeven jaar ouder dan hij. Zij is op enig moment uit huis geplaatst omdat zij thuis niet te handhaven was. In diezelfde periode,

omstreeks 1961, overleed ook een vijf jaar oudere broer van klager na een verkeersongeval. De stemming in huis was toen op een dieptepunt.

Klager was lid van [stichting], een jeugdopvang georganiseerd door de paters Kapucijnen. Aangeklaagde werkte als vrijwilliger bij de jeugdopvang, in het dagelijks leven was hij [beroep]. Klager kreeg extra aandacht van aangeklaagde. Hem werd gevraagd na de handarbeidles te blijven om te helpen met opruimen. Hij kreeg dan een sigaret of een gulden van aangeklaagde.

Op enig moment vroeg aangeklaagde aan klager of deze bij hem thuis wilde komen om te knutselen. Aangeklaagde woonde met zijn moeder, die weduwe was, en zijn invalide zus [naam] in [plaats]. Klager en aangeklaagde knutselden in de schuur bij de woning.

Op zaterdagmorgen gingen de moeder en zus van aangeklaagde samen naar de markt. Klager en aangeklaagde waren op die momenten dus alleen. Als zij dan tussen het knutselen door in de keuken iets gingen eten of drinken, deed aangeklaagde de rits van de broek van klager open en begon hem af te trekken. Klager zat daarbij op een stoel. Ook moest klager aangeklaagde aftrekken. Dat ging steeds zo.

Ook betastte aangeklaagde klager in zijn broek terwijl zij beiden met de zus en moeder van aangeklaagde naar de televisie keken. Klager moest dan dus doen alsof er niets gebeurde. Daarnaast nam aangeklaagde klager weleens mee om een stukje met de bromfiets te rijden. Onderweg stopten zij dan in het buitengebied en betastte aangeklaagde het geslachtsdeel van klager.

Klager is ook een keer met aangeklaagde op vakantie gegaan. Ze reden toen met de brommer door [land] en [land]. Ook op die vakantie vond misbruik plaats. In een soort hotel in [plaats] ging aangeklaagde bovenop klager liggen. Hij gedroeg zich bij die gelegenheid zeer agressief.

Het misbruik is in 1964 geëindigd toen klager zestien jaar oud was. Klager stond inmiddels sterk genoeg in zijn schoenen om het af te houden. Aangeklaagde gaf toen aan dat klager niet meer behoefde te komen.

Klager heeft nooit iets durven te vertellen over het misbruik. Pas in de huwelijksnacht heeft hij het aan zijn vrouw verteld. Omstreeks 1990 is klager overspannen geraakt. Hij heeft toen met een psycholoog gesproken over hetgeen hem is overkomen. In 2012 is klager ernstig ziek geworden. Hij moest zware medische behandelingen ondergaan. In een emotioneel moment heeft hij toen zijn zoon over het misbruik verteld.

2.2. Het heeft klager altijd erg verward dat hij werd misbruikt door iemand van de Kerk, terwijl hij over onkuisheid ook moest biechten. Klager heeft zich erg lang schuldig gevoeld over het misbruik. Hij had het gevoel dat hij iets achterbaks had gedaan. Hij heeft altijd in eenzaamheid met zijn geheim geleefd.

2.3. Klager wil nu één keer zijn verhaal vertellen. Hij wil het kwijt. Het moet duidelijk zijn wat mensen is aangedaan. Klager is boos op de Kerk omdat geen empathie wordt getoond.

3. De reactie

De provinciale overste heeft onderzoek gedaan naar zowel de historie van [stichting] als naar de identiteit van aangeklaagde en diens betrokkenheid bij [stichting]. De provinciale overste stelt dat [stichting] door de Kapucijnen als vereniging is opgericht in 1905. In 1961 is de rechtsvorm veranderd naar een stichting. In het bestuur van die stichting had één Kapucijn zitting en de overige bestuursleden werden eveneens door de provinciale overste van de Orde benoemd. De naam van aangeklaagde is niet teruggevonden in de dossiers, lijsten en logboeken met betrekking tot [stichting]. De provinciale overste stelt derhalve geen enkele uitspraak te kunnen doen over (het bestaan van) aangeklaagde en kan het relaas van klager dus ook bevestigen noch ontkennen. In de brief van 24 januari 2014 heeft de provinciale overste de vraag opgeworpen in hoeverre de Orde als kerkelijke gezagsdrager verantwoordelijk kan worden gehouden voor het misbruik gepleegd door een leek als aangeklaagde in diens privé-situatie. In de brief van 20 juli 2014 heeft de Orde dit standpunt herhaald.

4. De beoordeling

4.1. Allereerst dient beoordeeld te worden of voldoende aannemelijk is dat aangeklaagde bij [stichting] werkzaam is geweest. De Orde heeft de archieven onderzocht. Op de aangetroffen stukken, waaronder vrijwilligerslijsten, is de naam van aangeklaagde niet gevonden. Daarbij geldt als kanttekening dat de Orde ter zitting heeft erkend dat de archieven verre van compleet zijn. Het is derhalve heel wel mogelijk dat aangeklaagde als vrijwilliger bij [vereniging] heeft gewerkt, maar dat daarvan nergens aantekening is gemaakt.

4.2. De Klachtencommissie gaat in deze ten eerste uit van de verklaring van de heer [naam] (hierna: '[naam]') tegenover zowel klager als zijn juridisch adviseur. Klager heeft gesteld dat [naam] in de hier relevante periode 1961 tot en met 1964 (ook) als vrijwilliger bij [stichting] werkte. Klager heeft [naam] benaderd en deze heeft in een telefoongesprek tegenover klager gesteld dat hij zich aangeklaagde wel als vrijwilliger in die periode bij [stichting] herinnerde. Later heeft klager [naam] thuis opgezocht, maar toen heeft [naam] gesteld verder niets te willen verklaren. De juridisch adviseur van klager heeft daarna nog telefonisch contact met [naam] gehad. Daarin heeft [naam], zo heeft de juridisch adviseur ter zitting verklaard, nogmaals gesteld dat aangeklaagde in de door klager bedoelde periode bij [stichting] werkte. Ten tweede wordt uitgegaan van de verklaring van de broer van klager. Deze stelt er zeker van te zijn dat aangeklaagde verbonden was aan [stichting]. De Orde heeft geen aanmerkingen gemaakt op de inhoud van deze verklaringen.

4.3. Uitgaande van deze verklaringen komt de Klachtencommissie tot het oordeel dat voldoende aannemelijk is dat aangeklaagde bij [stichting] als vrijwilliger actief is geweest in de door klager gestelde periode. Gelet op de incompleetheid van de archieven is het feit dat de naam van aangeklaagde daarin niet is terug te vinden onvoldoende indicatie van het tegendeel.

4.4. Vervolgens ligt de vraag voor of de Orde verantwoordelijk kan worden gesteld voor het gestelde misbruik door aangeklaagde. Uit de stellingen van de Orde, die hun grond vinden in de door haar overgelegde statuten, volgt dat zij een overwegende invloed op (de stichting) [stichting] had. Immers, de Orde benoemde de bestuursleden en in het bestuur nam steeds tenminste één lid van de Orde zitting. [Stichting] moet voor die periode derhalve als een kerkelijke instelling worden aangemerkt als bedoeld in artikel 1.1 sub a van de Procedure. Aangeklaagde geldt aldus als een persoon die als onbetaalde functionaris van die instelling werkzaam was.

4.5. Klager en aangeklaagde hebben, zo volgt duidelijk uit het relaas van klager, met elkaar kennis gemaakt bij [stichting]. De basis van de relatie tussen klager en aangeklaagde ligt derhalve bij het deelnemen van klager aan de activiteiten van [stichting], waar aangeklaagde als vrijwilliger werkzaam was. Verder weegt mee dat de Orde, indien zij had geweten van dit of ander wangedrag van aangeklaagde, bevoegd geacht moest worden maatregelen te nemen tegen aangeklaagde. Deze omstandigheden maken dat er een (voldoende) relevant verband bestaat tussen de werkzaamheden van aangeklaagde als vrijwilliger – en dus de uitoefening van zijn functie bij [stichting] – en het seksueel misbruik. Daaraan doet niet af dat het seksueel misbruik plaatsvond thuis bij aangeklaagde en dus in diens privésfeer. De Orde geldt derhalve als kerkelijk verantwoordelijke voor aangeklaagde.

4.6. Met betrekking tot de inhoudelijke beoordeling van de klacht wordt voorop gesteld dat volgens de Procedure onder seksueel misbruik moet worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.7. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.8. Er zijn meer dan vijftig jaar verstreken sinds de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben voorgedaan. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Het gaat dan om het aftrekken van klager door aangeklaagde. Ook moest klager aangeklaagde aftrekken. Dat is meerdere malen gebeurd. Ook heeft aangeklaagde klager meerdere malen in zijn broek betast terwijl zij beiden, samen met de zus en moeder van aangeklaagde, naar de televisie keken. Ook is klager meerdere keren door aangeklaagde aan zijn geslachtsdeel betast wanneer zij samen op de brommer een tochtje maakten. Eenmaal, toen klager met aangeklaagde op vakantie ging, is aangeklaagde bovenop klager gaan liggen.

4.9. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de verklaring van zijn broer, die verklaart dat hij ook seksueel is misbruikt door aangeklaagde. Het door de broer van klager beschreven misbruik, aftrekken terwijl samen naar de televisie wordt gekeken, komt in hoge mate overeen met een deel van de klacht van klager. De broer van klager bevestigt bovendien dat klager gedurende een bepaalde periode veelvuldig bij aangeklaagde thuis kwam. Daarnaast is een verklaring overgelegd van de echtgenote van klager. Zij heeft, evenals ter zitting, verklaard dat klager haar kort na hun huwelijk in 1971 heeft verteld dat hij door aangeklaagde is misbruikt. Tenslotte kan steunbewijs worden gevonden in de verklaring van de heer [naam] (hierna: '[naam]'). [Naam] is psycholoog en heeft klager in 1990 behandeld. [Naam] heeft verklaard dat klager in de destijds gevoerde gesprekken heeft verteld over hem overkomen misbruik.

4.10. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas twaalf jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.11. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.12. Over het al dan niet toekennen van een financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Nederlandse Provincie van de Orde van Minderbroeders Kapucijnen de klacht gegrond te verklaren zich in te spannen te doen wat in haar macht ligt om het leed van klager te verzachten.

Dit advies is vastgesteld op 22 augustus 2014 door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, drs. L. Erftemeyer en mr. P.A. Schaafsma, leden, bijgestaan door mr. M.J.C. van Leeuwen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.